

Casanova, Homo Frivolicus (deel 1)

Crazy Clown Time

Giacomo Casanova was een frivole speler die om het even welke pose aannam om zijn doel te bereiken: de kick van het genot, het plezier hier en nu. 'Carpe diem'. In die zin beantwoordt Casanova perfect aan geboden die hedendaagse reclameboodschappen uitdragen: 'geniet!'; want 'alles draait om uw sensaties' zoals de reclame voor de nieuwe Peugeot 308 uitroept. Of wat dacht u van de Coca Cola light reclamespot 'gardener'; 'I just wanna make love to you'...¹ Het lijkt erop alsof het levensmotto van Casanova vandaag het credo van elke dag is geworden. YOLO, You Only Live Once, het credo van deze tijd was ook het levensmotto van Casanova. De jacht op het genot, het plezier, het succes, het avontuur, het nieuwe is het dogma van onze tijd geworden. Alle hedendaagse reclame kun je onderverdelen in vier steeds terugkerende thema's: succes als seksuele partner (seks, schoonheid en verleiding), eten en gezondheid, eeuwig jong blijven (ziekte, ouderdom en dood) en de ultieme ervaring (avontuur, sensatie en beleving). Centraal gebod van al deze boodschappen: 'geniet!'. Maar beleven we, nu we gebukt gaan onder het gebod van het plezier dat overal te koop wordt aangeboden, daadwerkelijk zoveel plezier aan ons leven en onze lust? Wat zijn de gelijkenissen en de verschillen tussen Casanova's wereld en die van ons? Wat zijn de voornaamste verschillen en gelijkenissen tussen de 18^e en de 21^e eeuw, Casanova's tijd en de onze? Of... wat is het verschil tussen de kunst van het verleiden en die van het consumeren?

Dirk De Wachter schrijft in zijn boek *Borderline Times* treffend:

'Wij leven op de top van onze driften. Wij hebben seks omdat we willen genieten of omdat we moeten genieten. Om nog meer te genieten hebben wij middelen nodig: soft- en harddrugs, en verder gebruiken wij massa's slaap- en kalmeermiddelen. Wij eten ongezond: zwaarlijvigheid is een enorm probleem. Ook geld geven wij impulsief uit: meer en meer mensen vragen schuldbemiddeling of krijgen loonbeslag. Wij consumeren voor het geld er is. Ook autorijden gebeurt vaak impulsief: verkeersagressie zit bijna dagelijks in het nieuws. Alles moet snel, steeds nieuw, steeds anders, en als de kick uitblijft, dan vinden wij het saai.' (D. De Wachter, 2012: 137).

De Franse auteur Michel Houellebecq bijt zich stevig vast in onze hedendaagse obsessie met genot. Zijn personages leven in de roes van het moment op jacht naar orgasmen, succes en geld. Drugs en pillen zijn dé oplossing tegen de kleinste tegenslag: 'En dan neem ik een kalmerend middel, en alles komt in orde.' (Houellebecq (2000): 152). Zijn pen en stem leveren een scherpe kritiek op onze kapitalistische consumptiemaatschappij. Zijn werk doet denken aan de vraag die de Franse filosoof Jean Baudrillard zich in 1990 stelt in zijn *La Transparence du Mal*: 'S'il fallait caractériser l'état actuel des choses, je dirais que c'est d'après l'orgie.' (Baudrillard, 1990: 11)². Baudrillard vergelijkt de tijd waarin hij leeft, als die na een orgie. De orgie als het meest explosieve moment van moderniteit: die van de bevrijding van alles. Politiek, seksueel, economisch, de vrouw, het kind, de impulsen, de kunst... alles werd bevrijd. De orgie als orgelpunt van de echte belevenis, het echte avontuur, de echte werkelijkheid. Het summum zoeken in de roes en de kick: zoals in het comazuipen, *Bierboys*

¹ "Gardener" – Coca Cola light commercial: <http://www.youtube.com/watch?v=l7AqpFcgTqQ> of <http://www.youtube.com/watch?v=biSoAFi0FcM>

² "Als we ons afvragen hoe de zaken er momenteel voorstaan, dan is dit vergelijkbaar met hoe we ons zouden voelen na een orgie." (eigen vertaling)

& *Breezerbabes*.³ Songwriter en filmmaker David Lynch verwoordt het als volgt in *Crazy Clown Time*:

'Bobby sat and drunk two beers
Kimmy jumped all around, so high...
Oh, oh, oh!
Molly had her rip shirt
Suzie had hers off completely
Molly getting her rip shirt
Suzie had hers off completely
Danni poured beer all over
Bobby screams so loud and spit
Bobby screams so loud and spit
No one around
They all run around
They all run around
Oh, it's crazy clown town!
It was really fun!
It was real fun, oh!'⁴

De vraag die Baudrillard zich begin jaren negentig stelt is actueler dan ooit: wat na de orgie? Komt na de roes voor de werkelijkheid, de passie voor het reële, van de 20^{ste} eeuw, de roes voor de virtuele werkelijkheid, voor het simulacrum? Geen wonder dus dat, volgens Baudrillard, in onze hedendaagse cultuur het reële en het virtuele inwisselbaar worden. Het lijkt erop dat we de werkelijkheid steeds meer gaan vervangen door virtualiteit. Zo kunnen we vandaag de dag, elke toetsing van onze persoon met een sociale werkelijkheid, vermijden door ons leven te etaleren in het virtuele spiegelpaleis van Facebook. We leven in een wereld waarin de grenzen tussen fictie en realiteit steeds moeilijker te onderscheiden zijn. Vandaar het gigantische succes van *god games* zoals *The Sims*; spelletjes waarbij de speler over het leven van virtuele mensen kan beschikken en waarbij menig speler zichzelf verliest aan de avatar die hij voor zichzelf creëert in virtual space. Een avatar is in de game wereld een persoonlijke grafische representatie. Het is je virtuele zelf. Oorspronkelijk waren het reïncarnaties van goden op aarde (in het Hindoeïsme).

Maar de hallucinante roes moet eeuwig blijven duren. 'It was really fun, oh!'. Hoe ver kunnen we gaan in onze zoektocht naar het echte leven, de echte ultieme ervaring? Is het eindpunt bereikt? Nu de virtuele wereld zo 'levensecht' wordt, de simulatie zo echt lijkt, dat we elke negatieve botsing met het reële kunnen ontwijken? Lijkt dit niet op een geloof? Het lijkt erop dat het antwoord op de vraag 'wat na de orgie' ons in een virtueel universum lokt waarin getracht wordt de werkelijkheid voorgoed uit te sluiten... Is de tijd waarin we de keuze zullen krijgen tussen 'the Red pill' en 'the Blue pill' aangebroken?

'You take the Blue Pill. The story ends. You wake up in your bed and believe whatever you want to believe. You take the Red Pill. You stay in Wonderland. And I'll show you how deep the Rabbit Hole goes.'⁵

³ *Bierboys & Breezerbabes* : Zembla volgde het uitgaansleven van jongens en meisjes (2011).

<http://www.youtube.com/watch?v=bx3iJlt0Ac>

⁴ David Lynch, *Crazy Clown Time* (2011) : <https://www.youtube.com/watch?v=caWXt9lCVrc>

⁵ *The Matrix* (1999) van de gebroeders Andy en Larry Wachowski, the Pill Scene
http://www.youtube.com/watch?v=xFhn_GUAhGU



The Matrix (1999, Andy & Larry Wachowski)

Alain Pringels, dramaturg Toneelgroep De Appel

Bibliografie

J. Baudrillard (1990), *La Transparence du mal*, Galilée, Paris

D. De Wachter (2012), *Borderline Times. Het einde van de normaliteit*, Lannoo Campus, Tielt

M. Houellebecq (2000), *De wereld als markt en strijd*, De Arbeiderspers, Amsterdam